

Sandra Sebre, Laura Pirsko, Iveta Krūmiņa
(Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un
mākslas fakultāte)

Pozitīvi resursi un riska faktori bērniem, pusaudžiem, jauniešiem Latvijas laukos

REFERĀTA ANOTĀCIJA

No psiholoģiskā skatpunkta šajā referātā mēs analizēsim dažādus psiholoģiskos un sociālos resursus, kā arī riska faktoros, ar ko ikdienā sastopas bērni, pusaudži un jaunieši, kuri dzīvo Latvijas lauku vidē. Mēs pievērsīsim īpašu vērību jēdzienam *dzīvesspēks* vai *psiholoģiskais stikstums* (*psychological resilience*), uzsverot to, kā tas palīdz bērniem, pusaudžiem un jauniešiem pārvarēt dažādu veidu materiālas un psiholoģiskas grūtības, kā arī rast dzīvesprieku un pozitīvi izmantot savu personīgo potenciālu un daudzveidīgo sociālo atbalstu. Pirmajā referāta daļā pievērsīsimies rezultātiem no pētījuma, kas veikts 2010. gada rudenī, izmantojot galvenokārt kvantitatīvas pētniecības metodes, kas ļauj salīdzināt, kā pusaudži no lauku vides un no pilsētas paši vērtē savu materiālo stāvokli, savas emocijas un pārliecību par sevi, kā arī savas attiecības ar vecākiem. Mēs apskatīsim, ko pusaudži raksta par datora un interneta lietošanu, ņemot vērā to, ka arī Latvijas lauku vidē lielam vairumam no pusaudžiem ir pieejams gan dators, gan interneta pieslēgums (ja ne mājās, tad skolā vai bibliotēkā), kas ļoti lielā mērā paplašina iespējas gan iegūt informāciju no visām pasaules malām, gan veidot plašus elektroniskus sociālos tīklojumus, gan nodoties datorspēļu spēlēšanai. Otrajā referāta daļā pievērsīsimies rezultātiem no pētījuma, kas veikts 2011. gada pavasarī, par situāciju ģimenēs, kad viens vai abi vecāki ir aizbraukuši strādāt uz ārzemēm un bērni ir palikuši Latvijā, pārsvarā dzīvojot kopā

ar vecvecākiem. Šajās ģimenēs ir veiktas padziļinātas intervijas, un to analīze dod iespēju konstatēt gan psiholoģiskās un sociālās grūtības, kas ir specifiskas šīm ģimenēm, gan arī izmantotos psiholoģiskos resursus, piemēram, pašefektivitātes pārliecību par savām spējām tikt galā ar grūtām situācijām, dzīves optimismu un savstarpējo atbalstu. Īpaša nozīme ir arī sociāliem resursiem plašākā sabiedrībā, iespēja bērniem un pusaudžiem piedalīties ārpusskolas aktivitātēs, ko organizē skolas vai pašvaldības, kas savukārt manāmi atšķiras dažādās Latvijas lauku vidēs.